

Barndoms minder om naboer og genboer i Troense ca. 1934-1950

af Bent Rye Rasmussen

Jeg blev født i Troense i marts måned vintren 1929, der af mange senere blev husket som en af de store isvintre i lighed med 1941-43. Mine forældre var handelsgartner Simon Rye Rasmussen og Edith Viktoria Rasmussen, begge Thurinere. De etablerede sig i Troense efter deres bryllup i Thurø Kirke i maj 1925.

Min fødsel var vanskelig. Den krævede speciel hjælp, og hjælpen kom fra Thurø, hvorfra min mormor, som dengang var en anerkendt fødselshjælper, tog den ikke ufarlige tur til fods over det isdækkede Svendborgsund til Troense. At det overhovedet kunne lade sig gøre siger noget om netop denne vinters hårdhed.

”Bi-Lidt”

Jeg blev født i en lille lejlighed i Strandgade i den vestre ende af det hus, hvor Jens Jensen (”Bi-Lidt”) boede og havde sin forretning, hvor man blandt meget andet kunne købe tobaksvarer og vine & spirituosa, som der stod på skiltene ved indgangen til forretningen. Et tilhørende baglokale og varelager var adskilt fra forretningen med et blomstret fortræks-gardin. Det var fra dette baglokale Lille Jens i ny og næ i krigens tid, hvor der var mangel på den slags varer, fremtrylledede en pakke tobak eller en pakke cigaretter, som han efter at have passeret forhænget elegant kastede hen på glasdysken med ordene: ”Så ta’ den da!”. Det

Huset i Strandgade
hvor jeg blev født,
og hvor ”Bi-Lidt”
drev forretning.
(Foto: Taasinge
Lokalhistoriske
Arkiv)

var næsten som at vinde en stor gevinst i lotteriet, enten det nu var en pakke Solent Mixture til piben, eller det var en 10 styks Tory eller Biltmore cigaretter, man fik lov til at købe. Hos Jens Jensen kunne man også leje en støvsuger til hjælp ved den årlige forårsrengøring. Støvsugeren, en Nilfisk, kunne vi hente efter aftale i forretningen. Den var emballeret i en gedigen krydsfinerkrasse, der borgede for sikker transport af støvsugeren med tilhørende udstyr. Til hvor stor hjælp støvsugeren egentlig var, skal jeg lade være usagt, men moderne - det var den.

Det var også muligt hos ham at få opladet akkumulatoren til vores radio, når den var blevet tappet for energi. Radioer på den tid fik ikke strøm fra lysnettet. De fik deres energi dels fra den omtalte akkumulator, dels fra et såkaldt anodebatteri. Især batteriet var ret dyrt, så der blev sparet på anvendelsen af radioen. Der blev som regel kun lyttet til Pressens Radioavis til middag og måske til "Familien Hansen" om søndagen. "Familien Hansen" bestod af Åge (Aage Hansen) og Gerda (Ellen Roving) og tvillingerne samt svigermor. Denne svigermor blev spillet af skuespillerinden Olivia Norrie, som hørte til den faste stab af badegæster, som kom til Troense om som-

meren. Hun boede gennem flere år sammen med sin familie hos Thomas Bødker i Slotsalléen i huset lige før den mark, hvor Hans Gleie senere anlagde sin frugtplantage. Det var for resten på den mark, jeg oplevede min første cirkusforestilling, da Troense fik besøg af Cirkus Alaska. Det eneste, jeg husker fra forestillingen, var en lille abe, som optrådte med nogle abekattestreger. Det var første gang, jeg så en levende abe.

Som nabo mod vest havde vi trikotageforretningen, hvor man kunne købe strikkegarn, broderivarer, damelingeri o.l. Ejeren af forretningen lærte jeg senere at kende som Frøken Klausen, en meget sød og venlig dame. Når man åbnede døren til forretningen, ramte døren en lille fjederophængt klokke, som så gav et par klemt fra sig og derved kaldte frk. Klausen ind i forretningen, hvor der var en stærk duft af uldgarn, eller måske var det snarere duften af de mange forskellige farver, som uldgarnet havde været dyppet i.

"Stormsvalen"

Efter min fødsel syntes lejligheden hos "Lille Jens" at være blevet for trang, for vi flyttede til en lidt større af slagsen hos Helga og Viktor Sørensen, som boede på den anden side

*Vi flyttede til en større lejlighed i Strandgade i huset med det hvide rækværk.
(Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)*

*Sommeren 1929.
Jeg sidder ved min
mor, ved siden af
ses Helga Sørensen
og hendes søster
Anna Lund. Forrest
Helgas børn, Knud
Albert og Elsa.
(Foto: privat)*

af Hotellet med deres to børn, Elsa og Knud Albert. Derved blev vi igen nabo til Hotel Troense på den ene side, og nærmeste nabo til Troense Skole.

Fra vores køkkenvindue havde vi udsigt til lærerboligens køkkendør. I lærerboligen boede Johannes Lund, Troense Skoles mangeårige førstelærer, hans kone Karla og deres to børn, Claus og Vitte, og - ikke at forglemme - gravhunden Bonzo eller hed den Bonnie eller måske Musse? Der var gennem årene flere hunde, alle gravhunde, derfor forvirringen om navnet. Lærer Lund var ejer af en herlig gaffelrigget spidsgatter ved navn "Stormsvalen". Han var en ivrig sejlsportsmand og deltog gerne i sommerens lokale kapsejladser, ligesom han jævnligt deltog i den årlige kapsejlad "Sjælland Rundt", ved hvilken lejlighed "Stormsvalen" blev rigget til med et spryd eller en genua. "Stormsvalen" var meget velsejlende, og Lund var en dreven sejler, som med sit fartøj og skiftende besætninger vandt adskillige præmier i de mange kapsejladser, han deltog i. Han deltog også med "Stormsvalen" i den årlige sommerudflugt, arrangeret af Troense Selskabelige

Sejlkлуб, som han gennem mange år var formand for. Udflugten gik som regel til Fredskoven ved Thurø Bund på Grasten siden. Her deltog et større antal joller og lystkuttere fra Troense. Fra dampskibsbroen og den lille bro blev bådene lastet med rigtig mange forventningsfulde troenseborgere, store og små, unge og gamle og deres medbragte velforsynede madkurve. Eftermiddagskaffen blev nydt under Fredskovens store bøgetræer over for landgangsbroen på Thurø Bunds sydlige kyst. Nogle af deltagerne benyttede sig efter kaffen af lejligheden til en spadseretur tværs over Grasten halvøen til Østerstrand, hvor der var en god badestrand. Hen under aften var alle igen samlede under bøgetræerne, og så gik deltagerne i gang med madkurvene og de medbragte drikkevarer, og nogle fik en lille bimmelim på, inden de forskellige fartøjer igen skulle bemandedes, hvilket altid skete med stor forsigtighed.

Hjemturen startede ved otte, halv ni tiden, hvor det som regel var blevet vindstille. Så kom fisker Otto (som jeg vil omtale lidt senere) med sin fiskerbåd "Edith", og ved hjælp

af fartøjernes trosser blev de 10 - 15 joller og lystkuttere bundet sammen, og så bugserede han alle fartøjerne tøj-tøj-tøj hjemad mod Troense under de glade udflugtsgæsters afsyn-gelse af vort hjemlands vedmodige eller mun-tre sange. Lærer Lund holdt blandt mange andre sange meget af ”Der er et yndigt land”, og når vi nåede frem i teksten, hvor der syn-ges ”og ædle kvinder, skønne møer”, så sang han altid: ”Og ækle kvinder, skønne møer”. Jo, han var lidt af en charmer.

Det hørte absolut til sjældenhederne, at hjemturen gav anledning til uheld af nogen art. Besætningerne i bådene var fortrolige med de farer, der var forbundet med sejlads i åbne både. Jeg husker dog et tilfælde, hvor vi overværede en ufrivillig vandgang. En gang, da lærer Lund ved anløbet af Troense Red skulle gribe fat i sin ankerbøje, gled han på ”Stormsvalens” dugvåde dæk og havnede sammen med bøjen i vandet. Der gik kun et øjeblik, så kom han op til overfladen igen. Det første vi så af ham var hans pibe, som sad godt fast i munden på ham, og så blev

han ellers hurtigt bjærget ombord i ”Stormsvalen”. Et muntert indslag, men det kostede lærer Lund et urmagerbesøg for at få reddet hans flotte dobbeltkapslede guldur, som han havde modtaget til sit 25 års jubilæum som lærer ved Troense Skole. Der blev grinet en hel del i anledning af den vandgang.

Sommergæster

Vores genbo, der i Strandgade hos familien Sørensen, var Annette Frederiksen, hvis per-son bl.a. er kendt i forbindelse med Elvira Madigan tragedien i juli 1889. På det tids-punkt, hvor vi blev hendes genbo, havde fru Frederiksen en lille købmandshandel, eller var det måske en souvenirforretning? Et gammelt foto fra den gang viser fru Frederiksen foran sin forretning, og på væggen over havebæn-ken, hvor hun sad, var anbragt et officielt ovalt skilt, rødt med hvide bogstaver, som fortalte, at her kunne man købe frimærker. I Fru Frederiksens hus var der to lejligheder i stueetagen, og her boede der i tidens løb flere forskellige familier. Jeg husker familien Svane Petersen med børnene Hans Folke, Svend Åge, Arne, Grethe og Agnes, som vist var den ældste af børnene. En af lejlighederne var i en periode beboet af den senere kendte højsko-lemmand Oluf Lauth og hans kone og af Knud Christensen, hans kone og datteren Hanne.

Fru Frederiksen havde gennem nogle år faste sommergæster boende. Jeg husker især domorganisten og komponisten Rued Lang-gård og hans kone fra Ribe. De boede for re-sten i den lille loftslejlighed, som fru Frede-riksen i sin tid lejede ud til Elvira Madigan og Sixten Sparre. Selv om han og konen besøgte Troense om sommeren, var han altid klædt i sort. Spidse sorte sko, en lang sort støvfrakke

Lærer Johannes Lund med piben i munden sammen med Peter Rasmussen fra Skovvejen. Peter var min farfars bror. (Foto: privat)

*Her sidder jeg som tre-årig på bænken foran Fru Frederiksen's hus, mens Fru Frederiksen står ved siden af. Huset er senere revet ned.
(Foto: privat)*

des i Troense, og han blev meget vred, når de slemme gadedrenge meget opfindsomt kaldte ham hr. "Langhår". Han var en meget særpræget person, men af eftertiden kendes han som en meget berømt komponist, specielt hvad angår orgelværker. Da fru Frederiksen døde, skiftede han og konen til Jenny Lolks Sommerpension på Strandvejen, hvor de fortsatte deres sommerophold i Troense endnu nogle år.

og på hovedet havde han en bredskygget sort filthat, hvorunder hans skulderlange mørke hår flagede i sommerbrisen. Han nærmere spankulerede rundt end gik, når han færde-

Jeg har en svag erindring om nogle små visitter hos Fru Frederiksen, hvor hun forærede mig et "Kongen af Danmark" bolche, eller måske er det noget, jeg har fået fortalt, jeg kan højst have været 3-4 år dengang. Fru Frederiksen's hus er siden blevet revet ned. Det var ret almindeligt i Troense, at beboerne lejede deres stuehus ud til badegæster om sommeren

*Baronesse Knuths fødselsdagsfest i 1933.
Stående Aksel Knuth, hans mor Baronessen og Ragnhild. Sidende på bænken fra venstre: ukendt, Anna Nentvig, mig, Inga Hansen, Ellen Drongesen og Minna Hansen.
(Foto: privat)*

og selv flyttede ud i et baghus eller lignende ofte lidt primitiv lejlighed. Den indkomne husleje var et kærkomment supplement til husholdningen i en periode, hvor mange havde alvorlige økonomiske problemer på grund af den store arbejdsløshed efter børskrakket i USA 1929.

Jeg husker de badegæster, som hver sommer indlogerede sig hos Helga Sørensen. Badegæsterne var igennem mange år, enkebaronesse Knuth, hende to sønner Aksel og Ville og deres koner. Da vi boede i samme hus, blev vi på en naturlig måde venner med dem. Et venskab som holdt i mange år, også efter at vi i 1934, det år hvor min bror Erik blev født, flyttede til Strandvejen nr. 6 over for Troense Konditori.

Aksel Knuth, som var højesteretssagfører i København og hans kone Erkel Knuth, ejede i mange år ejendommen, som lå på Troense Strandvej på strandsiden umiddelbart før Pensionat Thorsen, når man kører mod Eskær.

Der hørte en stor have til familien Sørensens hus. Mod øst stødte den op til det område, hvor lærer Lunds bolig, skolen, legepladsen og lærer Lunds køkkenhave lå. Mod syd nåede den op til maler Bernhard Bødkers grund i Grønnegade, og mod vest grænsede haven op til Troense Badehotel, vores nabo mod vest.

Otto

Mellem fru Frederiksens hus og Hulvejen ned til dampskibsbroen blev der på et tidspunkt bygget et større hus. Det var barber Larsen og hans kone, som her åbnede en herre- & damefrisørsalon. Forretningen gik ikke, så der blev i stedet indrettet en Tatolforretning, som blev drevet af en dame, som jeg kun husker som "Tatoline", en stor frodig, smilende dame. Senere blev forretningen overtaget af Signe og Bent Mikkelsen, som flyttede til Troense fra Vindeby med deres børn Alice, Peter Ole og Henning. Bent Mikkelsen var mejerist og arbejdede på det mejeri, som dengang lå næ-

sten lige over for den gamle navigationsskole i Svendborg. I husets underetage med udsigt til Hulvejen og dampskibsbroen boede en år-række fiskehandler Otto Rasmussen, som var kendt af alle i Troense. Han kom til at betyde meget for mig og min familie. Derfor vil jeg fortælle lidt om ham, selv om han først boede hos familien Mikkelsen, efter at vi var flyttet fra lejligheden hos Helga og Victor Sørensen. Jeg ved ikke, hvornår, hvorfor eller hvordan Otto havnede i Troense, og jeg ved i det hele taget forsvindende lidt om hans fortid, men jeg husker, at jeg et eller andet sted har set et ungdomsbillede af ham, hvor han som en rigtig statelig mand poserede for fotografen i en uniform, der viste, at han var stationsforstander ved Sydfynske Jernbaner, og det forlød, at han havde udøvet denne funktion i Vejstrup eller Oure på Svendborg-Nyborg banen. Otto og mine forældre mødtes enten på Thurø eller i Troense omkring det tidspunkt, hvor de efter deres bryllup etablerede sig der i 1925.

Far og mor boede som allerede omtalt hos Jens "Bi-Lidt" i den ende af huset, hvor der senere bl.a. har været barberforretning. Jeg husker Anton Bach Sørensen og hans kone Olga, og så var der "Mister Glue", ham med Glues Band, som spillede til dans rundt omkring på Sydfyn.

Vi boede hos fru Sørensen, indtil vi 1934 flyttede ind i "Antons Minde", Strandvejen 6, og det er hovedsagelig fra dette tidspunkt og fremover, at jeg har mine mange gode minder om Otto. Vi havde meget samkvem med Otto, fordi han ofte hjalp min far i gartneriet i Eskær, og han spiste i sådanne perioder sin middagsmad hjemme hos os. Otto var også en yderst skattet babysitter for min bror Erik og mig. Han lærte os blandt andet at spille kort. Kortspil var hans store dille. Han elskede at vinde og var helt overdådig med kommentarer til spillet og de øvrige deltagere, når han sad med gode kort. Mere fåmælt var han, når heldet ikke rigtig var med ham. Der blev spillet meget kort dengang. Der var jo ingen TV,

*Otto ombord i sin lille fiskekutter, "Edith".
(Foto: privat)*

og det, radioen havde at byde på, var ofte lidt for lødigt for almindelige mennesker.

Når der blev inviteret til kortspil hos gartneren, blev der spillet 66, Hjerterfri, Lige-ud eller Skærvindsel, alt efter hvem deltagerne var. Ved sådanne lejligheder mødte Otto op iført pænt tøj, trøje og kravebryst – en såkaldt humbug lavet af hvid celluloid eller lignende med fastmonteret sort sløjfe. Det skulle gøre det ud for en hvid skjorte med høj flip. Efterhånden som aftenen skred frem, og temperaturen i den lille stue steg og steg, kom trøjen af, og så fortsatte spillet med Otto siddende i hjemmestrikket undertrøje med lange ærmer og hvidt skjortebryst, og det var der selvfølgelig ingen, som tog sig af.

Inden Otto flyttede ind hos Tatol, boede han en del år i baghuset hos Anna og Carl Pilegaard i Slots Alléen, hvor vi af og til besøgte ham. Her var der, ligesom da han boede i kælderværelset i Tatol, en gennemtrængende

duft af den petroleum, som blev brændt af i hans primusapparat, når han tilberedte sine enkle måltider. Primussen tjente også som varmekilde, hvis temperaturen i hans værelse blev for lav. Otto havde en gammel krystalmodtager, som vi ved hjælp af et par hovedtelefoner af og til fik lov at lytte til. Det var meget spændende. For at få apparatet til at virke skulle man blandt andet sidde og prikke med et tyndt stykke ståltråd i et lille krystal, hvorpå det begyndte at skratte i hovedtelefonerne, og hvis vi var ihærdige nok, blev skratte-riet afløst af tale eller musik. Hi-fi var det bestemt ikke, men vi var alligevel imponerede over, at noget sådant overhovedet kunne lade sig gøre. Godt nok havde vi radio med højttaler derhjemme, men dette her var noget ganske specielt.

Otto var et selskabsmenneske. Han blev som regel altid inviteret med, når der var familiefestligheder, og han nød traktementet i fulde drag, han var jo ikke forvænt med festmad i sin hverdag. Jeg kan huske, hvor imponeret jeg var, når jeg så ham spise kogt torsk og især skrubber, noget han holdt rigtig meget af. Han havde en helt speciel måde at sortere fiskebenene fra kødet på.

Nede ved dampskibsbroen lå hans lille fiskekutter, "Edith". Den havde en 1-cylindret glødehovedmotor og var forsynet med dam og styrehus. I den kutter sejlede han bl.a. til Lundeberg, hvor han hentede forsyning af nyfangede fisk som torsk, skrubber, rødspætter, ja selv havkatte (koteletfisk) til sine kunder i Troense. Det var en lang tur til Lundeberg, en tur som jeg var med på adskillige gange. Turen gik fra Troense og nord om Thurø,

hvor vi sejlede under Thurøbroen, gennem Skårupsund og ud i Storebælt ved Skårupøre forbi Elsehoved Fyr. Der var mange fiskere i Lundeborg dengang, og Otto var en velkendt opkøber blandt fiskerne ikke mindst på grund af hans altid gode humør og rappe bemærkninger. Når vi kom tilbage til Troense, blev de nyindkøbte fisk flyttet fra bådens dam til de 2-3 hyttefade, som normalt lå langs siden af "Edith". Hvis han kom i akut bekneb for fisk, hvilket godt kunne ske, så kunne han få suppleret op ved Færgebroens Fiskeforretning, som lå ved Vindebyfærgens leje i Svendborg. Her kunne man også købe vandmalet sennep, som var en vigtig ingrediens til nytårstorsken. Sennepssovsen skulle helst være så stærk, at tårerne sprang ud af øjnene på de spisende. Det krævede selvfølgelig nogle snapse til at tage den stærke smag, men det var der ingen problemer med den aften.

Sine sidste levår boede Otto til leje hos fru Andreassen, som boede på Vindeby Strandvej. Jeg mistede stort set kontakten med ham, da jeg flyttede fra Troense.

"Hotellet"

Værtsparrret på Troense Badehotel på den tid var Ellen og Marius Jensen, som sammen med deres datter Nenne havde privat bolig i den bygning, der senere gennem mange år var kendt som "Den gamle Kro".

På hotellet samledes folk til fest og underholdning 3. juledag, arrangeret af Bregninge Sogns Arbejderforening. Tidligt på dagen den 27. december startede Arbejderforeningens bestyrelse sammen med mange frivillige hjælpere de mange forskellige forberedelser, som tilsammen dannede rammen om den traditionelle juletræsfeest.

Et meget stort ædelgrantræ blev stillet op i hotellets store sal og pyntet med alskens juletræspynt, lys og flagguirlander. Der blev danset omkring træet og leget sanglege med børnene ledet af lærer Lund og hans violin.

Der blev læst juleeventyr af præsten i Bregninge, Jens Juul Sørensen, og så var der, ikke at forglemme, uddelingen af godteposter til alle børnene. Om efteråret og hen imod foråret kom striben af andespil, hvor der blev spillet om nyslagtede gæs og ænder, som blev hentet ind fra leverandører ude fra øen, især fra Dinesgaarden. De nyslagtede og plukkede gæs og ænder blev hængt op til udstilling på papirklædte bordplader, hvor de hang ganske ubeskyttede fra sidst på eftermiddagen indtil spillets afslutning i det i løbet af aftenen stærkt tilrøgede lokale. Den gang blev der under spillet røget tobak i massevis i form af cigaretter, cigarer og pibetobak, men det var mig bekendt ikke noget, som på nogen måde påvirkede smagen af de stegte gæs og ænder, når de blev serveret ude i de små hjem i dagene efter andespillet.

Om sommeren blev der afholdt koncerter med for eksempel Wandy Tworek og hans

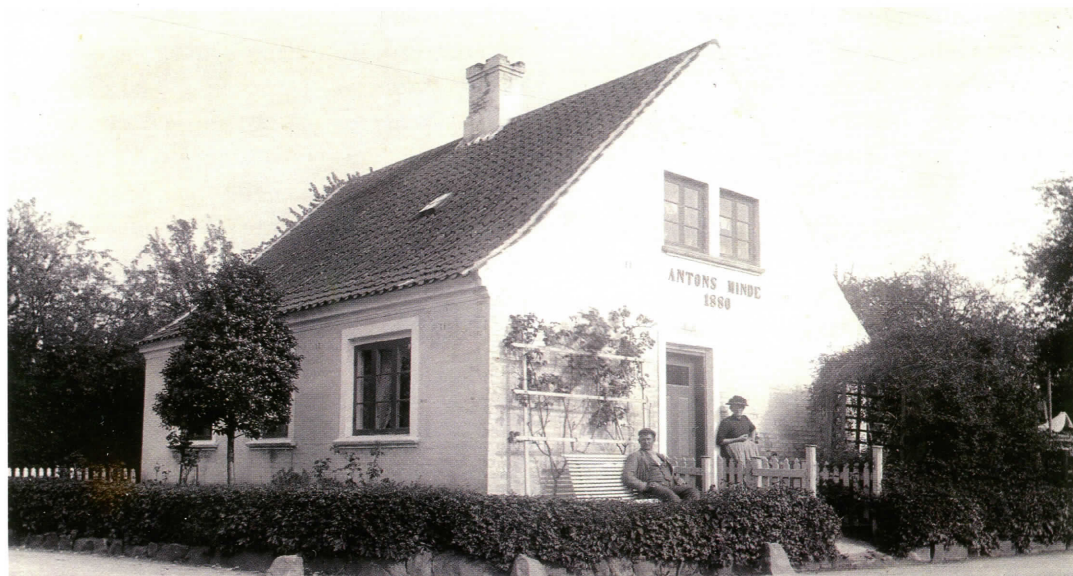
Her står jeg mellem Nenne og en anden pige. Nenne er datter af Ellen og Marius Jensen, Troense Badehotel. (Foto: privat)

næsten magiske violin. Der var også koncert med Kaj Julian og hans transmissionsorkester, med Bror Kalle og hans spillemandsorkester eller med William Frederiksen og hans danseorkester med varierende sangsolister. Raquel Rastenni var på plakaten, Malihini Kvintetten med den unge Jørgen Ingemann og ikke at forglemme Svend Asmussen og hans Kvintet. Der blev holdt et utal af fester, synes jeg, men der var som regel kun adgang for medlemmer, så vi unge måtte nøjes med at stå uden for på kasser eller lignende og kigge ind af vinduerne, indtil vi blev jaget væk af hotelkarlen eller af de arrangerende foreningers bestyrelsesmedlemmer. Det kunne godt gå livligt til en gang imellem.

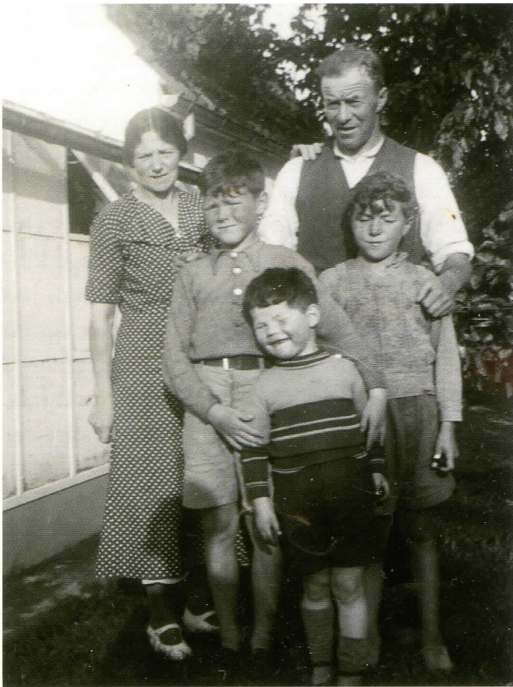
Der blev også opført dilettantforestillinger af lokale aktører. Der var optræden af Troense Sangkor, et mandskor med en tenorgruppe bestående af blandt andre Helge Mortensen, Tage Jørgensen og Skrædder Poulsen. Der var selvfølgelig også barytoner og basser i koret. Koret blev dirigeret af lærer Lund. Ved en enkelt lejlighed blev korets udfoldelser oven

i købet transmitteret i Danmarks Radio, det var alle tiders. Nævnes skal også den årlige Niels Juels Fest, som indledtes med den årlige generalforsamling, hvorfra der traditionelt blev afsendt en telegrafisk hilsen til Hans Majestæt Kongen. Efter generalforsamlingen var der fællesspisning og efterfølgende dans. Det var virkelig festligt med damerne i lange kjoler og herrerne i kjole og hvidt. I aftenens løb indløb der ligeledes traditionelt et telegram fra Kongen, som takkede for den telegrafiske hilsen og ønskede festedtagerne en god fest. Kongens telegram modtoges med klapsalver af de tilstedeværende.

Jeg mindes også den årlige Skt. Olai-fest arrangeret af en forening af herboende færinger, hvor vi med forundring stod udenfor og lyttede til de for os uforståelige færøske kvad og betragtede den traditionelle færøske kædedans. Jo, der skete ting og sager på Troense Badehotel. I hotelhaven syd for hotellet oppe under de store elmetræer ved skellet ind til maler Bødker lå hotellets ishus. Det var et muret hus, halvt nedgravet og med tag af halm

Huset "Antons Minde", som det så ud i tidligere ejers tid. Foran huset ses Mouritz og Carldine Hansen. (Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)

Fotograferet sammen med mine forældre og min lillebror Erik, drengen til højre på billedet er min kammerat Hans Emil Fallentin. (Foto: privat)

eller tang. I denne bygning blev der oplagret havis, som blev skåret op om vinteren nede ved dampskibsbroen og transporteret op til ishuset. Huset kunne derefter anvendes som et primitivt køleskab til hen på sommeren. Hvor effektiv denne form for nedkøling var, ved jeg ikke, og det var nok heller ikke hver vinter, man kunne hente den nødvendige is nede ved stranden.

”Antons Minde”

Da vi flyttede fra Strandgade til Strandvejen i 1934, fik vi nye naboer. Huset vi flyttede ind i var rødkalket og bar navnet ”Antons Minde”, det stod skrevet med sorte bogstaver af jern på gavlen ud mod konditoriet. Som noget af det første, der blev ændret ved huset, var, at den røde farve på væggene blev børstet af med stålbørster, og derefter blev bygningerne kalket hvide. Så vidt jeg husker efter min mors bestemte ønske. Fjernet blev også

husets navn, og så blev der lavet en ny gartnerforretning i forlængelse af det til ejendommen hørende baghus. Forretningen blev bygget som et drivhus med tag og vægge af glas og to store udstillingsvinduer ud til gaden. Der var gloende varmt om sommeren selv om alt, hvad der kunne åbnes af trækruder og døre stod på vid gab, også selv om flisegulvet hyppigt blev hældt over med vand. Om vinteren var der så koldt, at blomster og grøntsager tog skade af kulden, når de opbevaredes i forretningen. De med årstiderne svingende temperaturer var også til stor gene for min mor, som passede forretningen. Derfor blev der lagt tag af træ med papbelægning på i stedet for glas-taget, og der blev installeret varmerør i forretningen. Varmen kom fra en varmekedel, hvori vi fyrede med fast brændsel, kul, koks og brænde. Hele anlægget blev leveret af Niels Kirkebæk, som i mange år havde værksted ikke langt fra det nuværende Sundhøj, ved den gamle landevej fra Vindeby til Bregninge.

Bager Jakobsen

Lige over for Antons Minde lå Troense Café og Konditori, som var ejet af Mette og Johannes Jakobsen og deres søn Palle. Svenden i bageriet hed Jeppe Jakobsen og var en nevø til bagermesteren. Jappes kone hed Mary, og hun hjalp til i forretningen og ved serveringen i caféen om sommeren, hvor der kunne være rigtigt travlt. Mary var en meget betroet medhjælp og gik under navnet ”Den lille Frue”.

Mette og Palle Jacobsen, som drev Troense Konditori. (Foto: privat)

Der blev fremstillet alle slags brød. Mørkt og lyst rugbrød, franskbrød og sigtebrød, horn og rundstykker. Alle slags småkager, flødeskumskager, lagkager, marengs, makroner – samt kranseskager og overflødigedshorn på bestilling.

Om sommeren kunne vi købe ispinde fra flødeisfabrikken Kadara. Der kom en stor isbil med forsyninger en gang eller to om ugen. Foruden forskellige ispinde medbragte isbilen råis, som blev fyldt i zinkspande, der blev anbragt i isskabet i forretningen, efter at der var tilsat en mindre portion groft salt. Der fandtes jo ikke køleskabe, som dem vi kender i dag. Det ”gode” ved disse ”køleskabe” var, at de kunne miste køleevnen, når det var særligt varmt om sommeren, så begyndte ispindene at smelte, og de blev usælgelige. Så var det godt at være nabo til bager Jakobsen. Ispindene var de runde 10-øres med vanilje- eller jordbærsmag samt de runde med chokoladeovertræk til 15 øre. Man kunne også få is til 25 øre, det var større firkantede flødeis med chokoladeovertræk, cocktailis med dessertkirsebær eller nougatis.

Til jul og ved festlige lejligheder var det almindeligt, at Troenses beboere mødte op i bageriet med deres julegæs, ænder eller flæskesteg for at få dem stegt i den store bageovn sidst på eftermiddagen, så juleaftensdag stod folk i kø ude i gården og ventede på at få udleveret deres julemad. Jeg mindes endnu de færdige resultater. Flæskesteg med sprød svær. Gæs og ænder, gennemstegte og med det skønneste sprøde skind. Det var simpelt hen toppen.

Til hjælp i forretningen og ved serveringen i caféen samt på terrassen ud til sundet var der om sommeren ansat forskellige unge piger fra Troense og omegn. Disse unge piger nød stor interesse blandt ”de store drenge” i Troense. Gennem udstillingsvinduet i forretningen kunne de stå udenfor og betragte de søde piger. Ungersvendene viste deres interesse for pigerne ved blandt andet at sende

vi smådrenge ind i butikken med ordre om at aflevere følgende remse: ”Jeg vil gerne have for en øre to øres karameller i en 10 øres pose”. Nægtede vi at gøre det, eller gjorde vi det ikke godt nok, så vankede der ”nødder” eller armvrid. Jeg husker en enkelt, for hvem det lykkedes at gøre indtryk på en af bagerpigerne, men dog endnu flere som absolut ikke havde en chance for at score en af pigerne.

Bager Jakobsen var ikke ene om at levere brød til Troenses borgere. Et par gange om ugen kom brødbilen fra Büngers Brødfabrik i Svendborg, og fra Bjerreby Bageri kom bager Sørensen en eller to gange om ugen. Bager Jakobsen havde konditoriet til efter krigen, så skulle der ske noget nyt, og familien flyttede til Nyborg, hvor de overtog et mindre hotel. Da bager Jakobsen flyttede fra Troense, blev bageriet drevet videre af forskellige ejere. Jeg husker Peter Espensen og hans kone fra Ærø. Bagereren Viggo og hans kone Anni og deres børn Bertil og Karin fra Sønderjylland. Familien Jansen, hvor hele familien på forskellig vis

Hans Pilegaard i sin have, nuværende adresse Troense Strandvej 2. (Foto: privat)

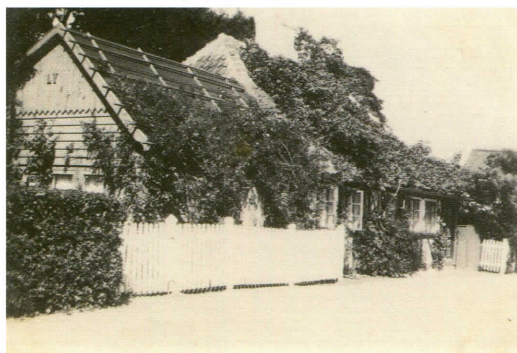
var medhjælpende ved driften. Theodor Jansen og hans kone og deres børn. Folmer, som var bager og hans kone Ruth, døtrene Tulle og Grethe og sønnen Karl var alle beskæftiget i virksomheden med forskellige gøremål.

”Majuren” og Gleie

I det lille bindingsværkshus, som lå på hjørnet af Strandvejen og Slotsallén, boede Thora og Hans Pilegaard. Pilegaard var ansat ved færgeriet mellem Svendborg og Vindeby. Det var ham, som gennem mange år sørgede for at sejle folk over Sundet om natten i sejljolle eller motorbåd, når færgerne Fritz Juel og Tåsinge lå stille for natten. Om han havde fast nattevagt ved færgeriet, husker jeg ikke.

Thora og Hans havde et lille udhus i haven i samme stil som stuehuset, hvor de blandt andet opbevarede brændsel til komfur og kakkellovn. I skuret lå der kulstykker, store som kampesten, som med en hammer skulle bankes i små stykker, inden der kunne blive plads til dem i ”komfyret”, som Thora kaldte det. Vi drenge var meget imponerede af denne form for brændsel, der var uvant for os. Hans Pilegaard blev i daglig tale kaldt Majoren (Majuren) af sin kone Thora. Hvorfor han havde fået dette navn, ved jeg ikke.

Over for Antons Minde lige rundt om hjørnet efter sprøjtehuset lå et bindingsværkshus med en påbygget veranda af træ på hvis

Huset ”Ly” med den vildtvoksende blåregn.
Nuværende adresse, Troense Strandvej 5.
(Foto: Taasinge Lokalhistoriske Arkiv)

Hans Gleie og min far foran Gleies hus i 1940.
Nuværende adresse, Troense Strandvej 5.
(Foto: privat)

tag, en meget stor blåregn bredte sig helt umanerligt ind over stuehuset.

Huset bar navnet ”Ly”, og det var ejet af en enkefrue, som vist nok boede i København, hvor hendes mand havde haft en stor stilling i marinen. Der var kun beboere i huset ganske kort tid om sommeren. Dette hus blev på et tidspunkt købt af pensioneret overpostbud Hans Gleie (Kristiansen) og hans kone Irene med tilnavnet ”Jomfruen”. Det var Hans Gleie, som tiltalte hende med dette navn. Gleie havde sine egne navne til forskellige mennesker. Han var en meget speciel person. Han var det sidste røde postbud i Troense. ”Jomfruen”, som var et ualmindeligt sødt menneske, arbejdede også ved postvæsenet, til hun gik på pension, hvilket skete nogle år efter at Hans Gleie havde forladt etaten. ”Jomfruen” var en habil postmedarbejder, som mestrede både telegrafi og telefonbetjening, tjenester som stadig eksisterede på posthuset, som et levn fra seilskibstiden, hvor telegram-

*Hr. og fru Gleie i deres
plantage ved Troense.
(Foto: Taasinge Lokal-
historiske Arkiv)*

adressen Troense var en internationalt kendt adresse. Man kunne dengang sende et telegram over det internationale telegrafnet fra en hvilken som helst telegrafstation i verden til en adressat i Troense og være sikker på, at telegrammet hurtigt kom frem til adressaten. Fru Gleie kunne betjene det dengang næsten forældede apparatur og både sende og modtage telegrammer.

Som nævnt havde Hans Gleie sine egne navne på mangt og meget. Sit hus kaldte han "Marie Kristine Paladset" vist nok efter husets tidligere ejerinde.

Nede i Badstuen boede snedker Peter Dennig. Når han på sin cykel kom forbi Hans Gleie, hilste denne ham med følgende svada: "Go' dag Dennig, du min sjæls bedrovede ven, go' dag Dennig, go' dag du". Det var den samme hilsen hver gang, de mødtes. Snedker Dennig var en stille og en meget venlig person og boede som nævnt i enden af Badstuen, hvor vejen svinger mod vest og blev til Lundevej. Ligesom lærer Lund, så havde Gleie en spids-gatter. Den bar navnet "Pan II" ikke at forveksle med "Pan", Baronens sortmalede ketch, som havde en fortid som toldkrydser, og som om sommeren lå for anker på Troense Red,

*Baronens skib "Pan",
som sikkert inspirerede
Gleie til at døbe sin
båd, "Pan II".
(Foto: George
Ficher Nielsen)*

når den da ikke lå fortøjet ved Slotsbroen ved Valdemars Slot.

At Gleie havde døbt sin kutter ”Pan II”, kan med mit kendskab til ham godt tolkes som en ”lille hilsen” til baronen. ”Pan II” var marconi-rigget, og ret velsejlende, men den lå for det meste af sæsonen ved sit anker ud for ”Den gamle Bro” ved ”Den nederste Hulvej”. Gleie fik på grund af alder problemer med at sejle den, men han tilbragte mange timer på sommerdage med at spule dæk og vaske af, så alt var i orden. Efter endt arbejde sad han så i cockpittet og nød en pibe tobak eller to. Af og til fik han Inghardt Flindt, som boede i Badstuen, til at hjælpe sig med tilrigning af skuden, og så blev det for eksempel til en søndagstur til Stenodden. Jeg var selv med på sådan en tur søndag den 3. september 1939 sammen med Gleie og ”Jomfruen” samt Inghardt Flindt og hans kone Marna. Da vi var på vej hjem efter en herlig tur, hvor vi blandt andet havde plukket brombær på Stenodden, fik vi, da vi passerede Eghaven ved Troense, den sørgelige nyhed fra besætningerne på et par skuder, som lå for anker der, at den krig, som senere skulle udvikle sig til Den anden Verdenskrig, var brudt ud, idet England netop på denne dag havde erklæret Tyskland krig, fordi enheder af den tyske hær et par dage tidligere havde invaderet Polen. Resten af turen var ret dyster, for man var jo berørt af nyheden om krigsudvidelsen, og snakken gik med at mindes, hvad der skete af ting og sager under den første verdenskrig, og hvad vi kunne risikere af ulykker og vanskeligheder af alskens art. Heldigvis forstod jeg ikke rækkevidden af det, som kunne komme, men jeg var ikke i tvivl om, at der ventede noget uheldsvangert et sted ude i fremtiden.

Den sidste nærmeste nabo til ”Antons Minde” lå skråt over for Marie Kristines Paladset på landsiden af Strandvejen. I den vestlige ende boede gennem årene en del forskellige familier. Jeg husker Kasper Riise med kone og to børn, Arne og Busser. Arne Riise havde fået

noget legetøjsværktøj som gave her i blandt en lille sav. Jeg skulle prøve den, men var så uheldig at save en rille i familiens spisebord, hvad der selvsagt gjorde fru Riise meget vred, og det bevirkede, at jeg ikke var velkommen der mere.

Senere kom Børge (Pedersen?) og hans kone Martha. Børge var betjent ved Vindeby færgerne, Martha var datter af Kristian Sørensen, som arbejdede på Jakobsens plads. Jeg mener også, at Jens Piil Thomsen og hans kone Eva boede i denne lejlighed i en periode. I den østlige ende af huset boede Karl Nielsen, kendt som Karl Sjus, sammen med sin kone og deres to sønner, Richard og Freddy. Karl var lidt af en kunstner på sin cykel. Det var med gysen vi drenge iagttog hans anstrengelser for at komme hjem til sin bolig på cyklen efter en lang dags ”anstrengelser”.

”Storms Hjørne”

Der var dog én mere i Troense, som jeg synes skal nævnes i denne sammenhæng. Jeg tænker på Ester Storm og hendes afløser Henning og Bitten Storm Jensen, som drev forretning på Storms Hjørne, et meget centralt sted i Troense. Her kunne man købe stort set alle dagligvarer. Det var dengang almindeligt, at man købte skuffevarer. Mel, puddersukker, melis, hugget sukker og meget andet opbevarede i løs vægt i diskens utsal af skuffer. Hver skuffe var forsynet med en ske, og med denne ske fyldte man så den ønskede vare op i en papirpose, som var anbragt på en vægts ene skål – på den anden skål stod et vægtlod svarende til den varemængde, man havde bestilt. Ved sådan en vægt var der mange forskellige lodder, små og store, som alle med års mellemrum blev kontrolleret af statskontrollen for at hindre, at der blev snydt med vægten. Når man skulle have petroleum til primusapparaterne, så mødte man op med sin petroleumsdunk og fik fyldt 5 liter petroleum på ved hjælp af et sindrigt pumpesystem, som var anbragt ude i baglokalet. Hos Storm kunne

Henning Storm Jensen og Vagn Nentvig var et par dygtige sejlere. Henning byggede oven i købet sin egen folkebåd.

vi også købe benzin - Esso eller Standard Oil - ved en benzinstander, som stod lidt ude af Slotsalléen overfor Betty og Anders Hansen. Ved hjælp af en håndpumpe blev benzinen fra en jordtank pumpet op i en glasbeholder, som kunne rumme 5 liter. Der var to sådanne glasbeholdere på standen. Medens det ene glas tømtes ud i bilens tank, fyldte man ved hjælp af håndpumpen det andet glas med 5 liter benzin og så fremdeles. Det var meget spændende at se på.

De fleste af vore indkøb til husholdningen blev foretaget hos købmand Storm, men der blev også handlet ind hos de øvrige købmænd i Troense, Bonde Jensen og Munk "nede ad gaden", købmand Larsen i Grønnegade og købmand Pilegaard og købmand Henningsen "omme i den ny by". De lokale næringsdrivende skulle jo støtte hinanden så godt som muligt. Henning Storm Jensen og hans kone

var meget populære. Da Henning kom til Troense, havde han sin kutter "Nord" med. Mærket på dens storsejl var en sort cirkel, hvori der stod et "1-tal", og kutteren lå for anker sammen med de andre Troensekuttere på reden. Henning var en ivrig og dygtig kapsejler, og sammen med sin faste gast, Vagn Nentvig, hentede han mange præmier hjem ved de lokale kapsejladser i Troense og ved Thurø. At han kunne andet end at sejle med lystkuttere, viste han, da han og Karl Pilegaard (Sille) gennem et par år byggede hver sin folkebåd i et interimistisk skur, som blev opført til lejligheden bag ved frugtpakkeriet ned ved dampskibsbroen. Hennings båd, som blev døbt "Feline", blev bygget til at opfylde alle mål for denne specielle bådtype, så den kunne registreres som en folkebåd og derved deltage i de specielle kapsejladser for "ægte" folkebåde. Silles båd lignede i det ydre en folkebåd, men på grund af nogle ændrede detaljer i dens konstruktion kunne den ikke klassificeres som en folkebåd. Den fik navnet "Bambi".

Bemærkninger:

Jeg har nu berettet lidt om vore naboer og genboer til de tre adresser, hvor jeg boede sammen med mine forældre og min bror Erik. Det har været spændende for mig på denne måde at få genopfrisket personer og situationer fra dengang, og jeg håber, at læsere af det her skrevne vil kunne nikke genkendende til nogle af de minder, jeg her har lagt frem om Troense i "gamle dage".

Bent Rye Rasmussen, født 1929 i Troense. Radiotelegrafist. Siden 1957 bosat i Snogebæk på Bornholm.

